herpy

KAMELEONY

Kameleon Oustaleta

Furcifer oustaleti

Furcifer oustaleti to jeden z największych kameleonów świata. Samiec osiąga łącznie do 68 cm, samica około 40 cm. Samiec jest szary i brązowy, z wysokim hełmem, natomiast samica może mieć czerwone, żółte i zielone wzory. W naturze gatunek jest bardzo elastyczny, ale wymaga dużego, wysokiego terrarium, silnego UVB i opiekuna z doświadczeniem w hodowli kameleonów.

Rodzina: Chamaeleonidae Nazwa angielska: Oustalet's Chameleon Dawna nazwa: *Chamaeleo oustaleti*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**40-68 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**3-5 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna, suchy las i las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 90 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-40 °C**
Temperatura w nocy	**16-21 °C**
Wilgotność	**60-100%**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**6-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**20-40 jaj**
Zniesienia w roku	**2-4**
Inkubacja	**243-365 dni** przy 20-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Furcifer oustaleti należy do największych kameleonów na świecie. Samiec osiąga łącznie prawie 70 cm, z czego ogon stanowi mniej więcej połowę, a samica dorasta do około 40 cm. Ciało jest smukłe w stosunku do długości. Duże samce ważą 400-500 g, ale wiele z nich waży mniej, a samice są zawsze lżejsze.

Samiec jest przeważnie szary lub beżowy i ma wysoki, zaokrąglony hełm. Młode samce są często zielone. Samica jest bardziej kolorowa niż samiec i może mieć w ubarwieniu czerwień, żółć i zieleń, a czasem niebieskie powieki. Hełm samicy jest słabiej rozwinięty. Na zachodzie samce mają często czerwone łapy i pomarańczowy brzuch. Samca rozpoznasz ponadto po szerszej nasadzie ogona.

Gatunek można pomylić z *Furcifer verrucosus*. Nazwa upamiętnia francuskiego zoologa Jeana-Frédérica Émile'a Oustaleta. Gatunek jest utrzymywany w niewoli od dziesięcioleci, ale stonowane barwy i duże rozmiary sprawiają, że jest mniej popularny niż jego bardziej kolorowi krewni.

Występowanie i środowisko

Furcifer oustaleti pochodzi z Madagaskaru i występuje niemal na całej wyspie, również na Nosy Faly. Gatunek jest jednym z najpospolitszych kameleonów wyspy i żyje zarówno w suchych, jak i wilgotnych rejonach.

Rzadko spotyka się go w głębi nienaruszonego lasu, ale jest pospolity na skrajach lasów, w zaroślach, ogrodach, na plantacjach i w wioskach, a widuje się go nawet na murach w środku miast.

Populacje introdukowane występują na Florydzie i w okolicach Nairobi w Kenii. Nie należą one do naturalnego zasięgu gatunku.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje suche lasy liściaste, wilgotne lasy wiecznie zielone, sawannę górską, lasy zdegradowane i tereny uprawne. Woli skraje lasów i otwarte, nasłonecznione obrzeża niż gęsty las i jest bardzo elastyczny.

Jest aktywny w dzień i poluje z gałęzi i krzewów, czasem także blisko ziemi. Pokarm stanowią duże owady, ale również małe kręgowce, takie jak jaszczurki i ptaki, a gatunek regularnie zjada owoce, także w porze deszczowej. Na nizinach przybrzeżnych, gdzie gatunek jest liczny, wilgotność powietrza przekracza 70 % nawet w porze suchej i codziennie tworzy się rosa. Gatunek nie jest więc kameleonem pustynnym, choć żyje również na suchych obszarach.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 90 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze, zwłaszcza na wysokość. Gatunek dorasta do dużych rozmiarów, a wymiary odpowiednie dla mniejszych kameleonów są zdecydowanie za małe. Terrarium siatkowe zapewnia świeże powietrze, którego gatunek wymaga. Użyj mocnej siatki, której gryzonie nie przegryzą. Unikaj siatki drucianej (ogrodzeniowej), bo uszkadza palce.

Urządź terrarium solidnym, nietoksycznym krzewem, np. *Ficus*, który wytrzyma ciężkie zwierzę, i dodaj grube gałęzie pod różnymi kątami, zarówno u góry przy źródle ciepła, jak i niżej w cieniu. Samica z jajami kopie, więc dno musi być tak zrobione, żeby nie mogła się wykopać na zewnątrz. Ręcznik papierowy to dobre podłoże. Unikaj luźnego podłoża, które może przykleić się do języka.

Duży wybieg na zewnątrz latem dobrze wpływa na samopoczucie zwierzęcia. Musi zapewniać zarówno bezpośrednie słońce, jak i cień przez cały dzień, a zwierzę musi mieć możliwość schronienia się przed deszczem i chłodem.

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 24-30 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 35-40 °C, mierzonej jako temperatura powierzchni termometrem na podczerwień. Wartości dla miejsca do wygrzewania, nocy i strefy UVB zapożyczono od *Furcifer pardalis*. Ważny jest wyraźny gradient, żeby zwierzę samo mogło wybrać, jak ciepło chce mieć.

Temperatura w terrarium może wzrosnąć do około 32 °C, jeśli powietrze jest jednocześnie wilgotne. Suche ciepło jest groźniejsze niż wilgotne. Jeśli zwierzę otwiera pyszczek i blednie, jest mu za gorąco. W nocy temperatura spada do 16-21 °C, gdy wszystkie lampy są wyłączone. Do miejsca do wygrzewania użyj mocnej żarówki halogenowej ze ściemniaczem i podłącz wszystkie lampy do programatora czasowego.

Czytaj więcej: Światło i UVB

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-100 %, z najwyższymi wartościami w nocy i po zraszaniu. Gatunek bywa często uważany za lubiący suszę, ale to błąd: ma duże zapotrzebowanie na wodę.

Podawaj wodę codziennie. Zraszaj rośliny i zwierzę dwa razy dziennie, gdy wilgotność przekracza 70 %. Jeśli jest niższa, zwierzę potrzebuje ponadto raz w tygodniu porządnego nawodnienia. Można to zrobić lekkim deszczem z prysznica przez 30-60 minut, gdy zwierzę siedzi na roślinie lub stojaku. Pomaga system kroplowy lub zraszający oraz zamgławiacz zimnej mgły pracujący w nocy. Zwierzę pije krople z liści, nie z miski. Należy unikać stojącej wody na dnie.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień, lubi słońce i wymaga mocnego światła oraz UVB. Użyj świetlówki T5 HO 6500 K i świetlówki UVB, która daje strefę Fergusona 3 w miejscu do wygrzewania. Zapewnij zwierzęciu możliwość schronienia się w cieniu. Zwykłe lampy LED nie dają użytecznego UVB.

Zapewnij 12-13 godzin światła dziennie, zimą najlepiej nieco krócej. Świetlówki UVB wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta, bo ich moc spada z wiekiem. Naturalne światło słoneczne jest najlepsze, ale nie przez szybę, która zatrzymuje UVB i może doprowadzić do przegrzania zwierzęcia.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

ŻYWIENIE

F. oustaleti jest przede wszystkim owadożerny. Podawaj zróżnicowany pokarm: świerszcze, szarańczę, karaczany, mączniki i drewnojady. Duże osobniki chętnie biorą też większą zdobycz. Owady same powinny dostawać bogatą dietę ze świeżej zieleniny i owoców, a przed podaniem posypuje się je wapniem, D3 i witaminami według stałego planu. Od czasu do czasu można zaproponować pojedyncze kawałki owoców.

Młode karmi się codziennie, dorosłe co drugi dzień. Trzy do pięciu owadów odpowiedniej wielkości na posiłek wystarczy; 10-20 świerszczy dziennie to za dużo. Kameleony mogą okresowo jeść mniej, zwłaszcza gdy jest chłodniej, oraz przed złożeniem jaj.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo. Samiec jest terytorialny, a zwierzęta są umiarkowanie agresywne wobec osobników własnego gatunku. Wobec opiekuna większość jest spokojna, ale niektóre są skłonne do obrony i gryzą.

Branie na ręce stresuje zwierzę. Nie podnoś go bez potrzeby i nie zmuszaj zwierzęcia, które ucieka. Odłowione z natury i importowane zwierzęta często mają dużo pasożytów i są silnie zestresowane. Po zwalczeniu pasożytów gatunek jest za to odporny.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma szerszą nasadę ogona niż samica, a samica jest mniejsza i smuklejsza. U samicy hełm jest mniejszy, a barwy często intensywniejsze. Dojrzałość płciowa następuje po 6-12 miesiącach.

GODY I KOPULACJA

Wpuść samicę do terrarium samca i pozostaw je razem na kilka dni. Jeśli któreś z nich wykazuje agresję, trzeba je rozdzielić i spróbować ponownie po kilku dniach. Jedna kopulacja daje nasienie na kilka zniesień, ale płodność spada, jeśli samica nie zostanie ponownie skojarzona. Zdrową samicę można zwykle ponownie połączyć z samcem dwa tygodnie po złożeniu jaj.

3-4 tygodnie po kopulacji jaja u samicy można wyczuć, delikatnie naciskając brzuch. Jaja mają wielkość małej fasoli.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja około 40 dni po kopulacji. Zniesienie liczy 20-40 jaj, a duże samice mogą złożyć ponad 60. W niewoli samica składa 2-4 zniesienia w roku.

Samica gotowa do składania jaj niespokojnie chodzi tam i z powrotem i kopie próbne dołki. Daj jej głęboki pojemnik do składania jaj, np. kosz na śmieci o pojemności około 100 litrów, wypełniony wilgotną ziemią do głębokości dwukrotnej długości samicy. Ziemia musi utrzymywać tunel i być wilgotna, ale nie mokra. Samica często kopie godzinami lub całymi dniami. Gdy dołki zostaną zasypane, a ona wróci na krzew, ostrożnie wykopuje się jaja. Po złożeniu jaj samica jest szczuplejsza.

INKUBACJA

Jaja umieszcza się w zamkniętym pojemniku z wilgotnym wermikulitem, tak aby były w połowie przykryte. Wermikulit po ściśnięciu powinien puścić tylko kilka kropel.

Inkubacja jest długa, 8-12 miesięcy, a im niższa temperatura, tym dłużej trwa. Inkubuj jaja w temperaturze 24-27 °C w dzień i 14-17 °C w nocy. Przy stałych 28 °C wyklucie następuje po około 274 dniach. Po około siedmiu miesiącach można dodać trochę więcej wody, imitując wiosenną ulewę.

Otwieraj pojemnik raz w tygodniu, żeby sprawdzić temperaturę i wilgotność. Gdy jaja zaczynają pęcznieć i się pocić, wyklucie jest bliskie.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode ważą po wykluciu około 0,8 g i mają dobry apetyt. Podawaj muszki owocowe i małe świerszcze i karm codziennie. W ciągu tygodnia lub dwóch młode rozsadza się osobno. Poza tym opieka jest taka sama jak nad dorosłymi, tylko w mniejszej skali. Zraszaj rośliny i utrzymuj u młodych stabilną temperaturę i wilgotność.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w opiece:

- Pasożyty jelitowe, które są częste u zwierząt importowanych i bywają trudne do zwalczenia. Zleć badanie próbki kału u weterynarza i powtórz je kontrolnie.
- Odwodnienie, jeśli zwierzę nie dostaje wody codziennie lub powietrze jest zbyt suche.
- Przegrzanie przy suchym cieple, zbyt mocnej lampie lub słońcu przez szybę.
- Metaboliczna choroba kości (MBD) przy zbyt małej ilości UVB lub wapnia.
- Urazy palców spowodowane siatką drucianą lub zbyt drobną siatką.
- Problemy ze składaniem jaj, jeśli samica nie ma odpowiedniego miejsca do kopania.

Długość życia w niewoli jest krótka: najstarsze osobniki dożywają około 5 lat, a średnia jest znacznie niższa. Skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestaje jeść, ciemnieje i staje się ospałe lub oddycha z otwartym pyszczkiem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.